

Ulkoministeri Elina Valtonen
Ulkoministeriö, Merikasarmi, PL 176
00023 Valtioneuvosto

Mikä on Suomen kanta EU:n ja Israelin assosiaatiosopimukseen?

Pyydämme ulkoministeri Valtosta kertomaan Suomen kannan EU:n ulkoministerien kokouksessa 1.–2.9.2026.

Arvoisa ulkoministeri Valtonen,

Pyydämme Teitä kertomaan julkisesti, kannattaako Suomi EU:n ja Israelin assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä. Osallistutte 1.–2. syyskuuta EU:n ulkoministerien epäviralliseen kokoukseen Wicklow'ssa Irlannissa. Kysymys sopimuksen jäädyttämisestä on ollut unionin pöydällä yli vuoden. Sopimuksen 2 artiklan mukaan osapuolten suhteet perustuvat ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, ja EU:n oma arvio kesäkuussa 2025 päättyi siihen, että on viitteitä Israelin rikkoneen tätä velvoitetta. Komissio esitti kauppamääräysten keskeyttämistä nimenomaan tällä perusteella.

Heinäkuussa 2025 ulkoministerin poliittinen valtiosihteeri Pasi Rajala totesi, ettei Suomi kannata jäädyttämistä.¹ Elokuussa 2025 Te ilmoititte Suomen suhtautuvan avoimesti sopimuksen tai sen kauppaa koskevan osan jäädyttämiseen.² Syyskuun 17. päivänä 2025 komissio esitti sopimuksen kauppaa koskevien määräysten keskeyttämistä. Seuraavana päivänä Te totesitte eduskunnalle antamassanne kirjallisessa vastauksessa – joka koski komission rinnakkaista esitystä Israelin osallistumisen keskeyttämisestä Horisontti Eurooppa -ohjelmaan – että ”kansallinen poliittinen kannanmuodostus asiaan on kesken”.³ Syyskuun 30. päivänä hallitus totesi välikysymysvastauksessaan, että assosiaatiosopimuksen osittaisen jäädyttämisen, Horisontti-yhteistyön keskeyttämisen ja lisäpakotteiden tukemista ”on syytä harkita” ja että linjaukset tuodaan ”eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian”.⁴ Siitä on kulunut yksitoista kuukautta.

Kysyimme Suomen kantaa ulkoministeriöltä toukokuussa 2026. Vastauksessa kuvattiin EU:n prosessin vaiheet ja Suomen yleiset tavoitteet Länsirannan tilanteessa, mutta siinä ei kerrottu,

¹ Yle 23.7.2025: ”Suomi ei kannata EU:n ja Israelin sopimuksen jäädyttämistä, sanoo valtiosihteeri Pasi Rajala.” yle.fi/a/74-20173940

² MTV Uutiset 30.8.2025: ”Suomen yksi Israel-kannoista muuttui – Valtonen: Ylittänyt moninkertaisesti kohtuullisen itsepuolustuksen rajat.” <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suomen-kanta-muuttui-eu-n-ja-israelin-valisen-sopimuksen-jaadyttamiseen-elina-valtoselta-ymparipyorea-vastaus/9213206>

³ Ulkoministerin vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 257/2025 vp, 18.9.2025. <https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/KK%20257%2F2025%20vp>

⁴ Hallituksen vastaus välikysymykseen hallituksen toimintakyvystä Palestiinan valtion tunnustamisessa, 30.9.2025. valtioneuvosto.fi/-/hallituksen-vastaus-valikysymykseen-hallituksen-toimintakyvysta-palestiinan-valtion-tunnustamisessa

kannattaako Suomi jäädyttämistä vai ei.⁵

Kannanmuodostuksen lopputulosta ei ole kerrottu, vaikka asia on ollut EU:ssa esillä läpi kevään ja kesän. Ulkoministeriön tavoitemuistiot ulkoasiainneuvoston kokouksiin kertovat saman: läpikäymisemme muistioissa assosiaatiosopimus esiintyy vain taustaosiossa, ei Suomen tavoitteena.⁶ **Sama koskee sitä muistiotä, jolla Suomi valmistautuu huomiseen kokoukseen. Wicklow'n Gymnichiä varten laaditussa ministerineuvostopakettissa (25.8.2026) assosiaatiosopimus on jälleen vain taustaosiossa. Suomen tavoitteeksi sitä ei ole kirjattu.**⁷ Avoin suhtautuminen ei ole kanta, eikä harkinta ole päätös. Komission syyskuussa 2025 tekemä esitys sopimuksen kauppaa koskevien määräysten keskeyttämisestä ei edellytä yksimielisyyttä, vaan määräenemmistön. Esitystä ei ole viety äänestykseen neuvostossa, eikä määräenemmistöä ole syntynyt – ja enemmistö rakentuu yksittäisten jäsenmaiden kannoista, myös Suomen.

Miksi kanta on kerrottava nyt

1. Koska Suomella on velvollisuus toimia. Kansainvälinen tuomioistuin totesi heinäkuussa 2024, että Israelin läsnäolo miehityillä palestiinalaisalueilla on laitton ja että myös kolmansien valtioiden on pidättäydyttävä avusta ja tuesta tilanteen ylläpitämiselle sekä toimittava sen lopettamiseksi.⁸ Kansanmurhan vastainen yleissopimus velvoittaa Suomea itsenäisesti: se edellyttää käytettävissä olevien keinojen käyttämistä. Ministeriönne oma tavoitemuistio 13.7.2026 pidettyyn ulkoasiainneuvostoon kirjaa, että YK:n riippumaton tutkintakomissio katsoi kesäkuussa 2026 Israelin syyllistyneen edelleen joukkotuhontaan, rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksiin Gazassa ja Länsirannalla.⁹ Tieto on siis hallituksella. Keinon saa valita – mutta jokin keino on valittava. Harkinta ei ole toimi. Kun Suomi ei kerro kantaansa, se ei kerro, miten se aikoo velvoitteensa täyttää – eikä miten se varmistaa, etteivät sen omat toimet tue miehityksen jatkumista.

2. Koska enemmistö ei synny, jos jäsenmaat odottavat toisiaan. Espanja ja Irlanti ovat kertoneet kantansa ja vaatineet sopimuksen uudelleenarviointia. Saksa ja Italia ovat torjuneet vaatimuksen. Suomi ei ole kertonut. Ulkoministeriön oma muistio toteaa komission esitysten tilan suoraan: ”Ehdotusten käsittely keskeytettiin tulitauon myötä, mutta ehdotuksia ei ole vedetty pois.”¹⁰ Esitykset odottavat siis yhä jäsenmaiden kantoja – eikä kauppaesitys edellytä yksimielisyyttä. Neuvoston umpikuja ei ole luonnonilmiö vaan niiden maiden kantojen summa, joihin Suomi kuuluu.

3. Koska kansalaisilla ja eduskunnalla on oikeus tietää, mitä Suomi ajaa. Fingon Taloustutkimuksella teettämän kyselyn mukaan 74 prosenttia suomalaisista katsoo, että Suomen on puututtava johdonmukaisesti kaikkien maiden ihmisoikeus- ja kansainvälisen oikeuden loukkauksiin, myös liittolaisten.¹¹ Kanta, jota ei kerrota, ei ole demokraattisesti arvioitavissa.

⁵ Ulkoministeriön vastaus Fingon tiedusteluun toukokuussa 2026.

⁶ Ulkoministeriön ministerineuvostopaketti ulkoasiainneuvoston kokouksiin 2025–2026, Lähi-idän tilannetta koskevat tavoitemuistiot.

⁷ Ulkoministeriö, ministerineuvostopaketti EU/6/2026-UM-158, 25.8.2026: EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous 1.–2.9.2026; Suomen tavoitteet.

⁸ Kansainvälinen tuomioistuin, neuvoa-antava lausunto 19.7.2024: Legal Consequences arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem. <https://www.icj-cij.org/case/186>

⁹ Ulkoministeriö, ministerineuvostopaketti EU/6/2026-UM-138, 6.7.2026, Lähi-idän tavoitemuistion taustaosio.

¹⁰ Sama muotoilu ministerineuvostopaketeissa EU/6/2026-UM-138 (13.7.2026) ja EU/6/2026-UM-158 (1.–2.9.2026).

¹¹ Taloustutkimus Fingon toimeksiannosta; aineisto kerätty 19.–30.12.2025, n = 1 096. Tulokset julkaistu 30.1.2026: fingo.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tuore-kysely-valtaosa-suomalaisista-kannattaa-johdonmukaista-arvopohjaista-ulkopolitiikkaa/

Kolme kysymystä, joihin pyydämme vastausta

1. Kannattaako Suomi assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevan osan jäädyttämistä? Entä sopimuksen keskeyttämistä kokonaisuudessaan sen 2 artiklan rikkomisen perusteella? Syyskuussa 2025 hallitus katsoi, että näiden toimien tukemista on syytä harkita, ja lupasi tuoda linjaukset eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian. Pyydämme kumpaankin vastausta kyllä tai ei – emme arviota siitä, mihin unionissa päädytään.

2. Jos EU ei tee päätöstä syksyn 2026 aikana, tuleeko Suomi toimimaan itse tai muiden myötämielisten jäsenmaiden kanssa? Ulkoministeriö on aiemmin vastannut, ettei Suomella ole kansallista lainsäädäntöä pakotteiden asettamiseksi.¹² Irlannin säätämä siirtokuntatuotteiden tuontikielto ei kuitenkaan ole pakotelaki vaan kauppalainsäädäntöä, ja Irlanti on katsonut voivansa säätää sen kansallisesti. Kansallisessa toimivallassa ovat myös vientilupien ja kaksikäyttötuotteiden siirtojen keskeyttäminen sekä puolustusmateriaalihankintoja koskevat päätökset. Irlanti ja Espanja eivät ole jääneet odottamaan unionin yksimielisyyttä.

3. Miten Suomi varmistaa, etteivät sen omat toimet tue laitonta miehitystä? Kysymys ei ole teoreettinen. Kuluneella viikolla tuli julkisuuteen, että Suomi on esittänyt Israelille puolustusmateriaalialan yhteistyön jatkamista vuosikymmenen ajaksi – ja samalla viikolla hallitus päätti lopettaa UNRWA:n rahoituksen.¹³ Esitämme, että valtioneuvosto teettää kokonaisvaltaisen selvityksen Suomen taloudellisista ja sotilaallisista kytköksistä miehitettyihin palestiinalaisalueisiin. Kytkösten purkaminen edellyttää niiden tuntemista.

Lopuksi

Sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on kirjattu Suomen ulkopolitiikan lähtökohdaksi. Uskottavuus ei kuitenkaan ole jaettavissa: jos velvoitteet sitovat vain silloin, kun ne ovat poliittisesti hyödyllisiä, ne eivät sido lainkaan. Jokainen kuukausi ilman Suomen kantaa on kuukausi, jona miehityksen laajentaminen etenee ilman kustannuksia – ja jona Suomen omat ratkaisut kulkevat toiseen suuntaan kuin sen kirjatut tavoitteet.

Pyydämme Teitä ilmoittamaan Suomen kannan julkisesti viimeistään Wicklow'n kokouksessa: kannattaako Suomi EU:n ja Israelin assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä?

Lisätiedot

Johannes Hautaviita, Fingon kansainvälisen politiikan asiantuntija

050 317 6708 | johannes.hautaviita@fingo.fi

¹² Ulkoministerin vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 257/2025 vp, 18.9.2025. <https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/KK%20257%2F2025%20vp>

¹³ Yle 29.8.2026: "Suomi ehdotti Israelille yhteistyötä vuosikymmeneksi." yle.fi/a/74-20242803